op christelijke dramatische kunst („Saul en David", van A. van Delft, „Caïpfas en Annas" van F. B. J. Frencken, „Caïn" van Dr Felix Rutten, „Juda en Ruben" uit Vondels „Jozef in Dothan" e.d.). Naar zulke „voordrachten" is in onze dagen vraag, meer dan naar op voos effect berekende onwaarschijnlijkheden als Tollens' „De Brand". Een enkele niet-bepaald christelijke bijdrage tot de dramatische kunst als van Dr René de Clercq misstaat niet.

De auteur heeft blijkbaar getracht afwisseling te brengen in iederen bundel en daarin is hij goed geslaagd. Naast bewerkingen van Duitsche balladen (door Dr J. van der Valk) geeft hij enkele oorspronkelijke balladen van Staring; Potgieter en Helners, Bilderdijk en Da Costa vinden evenzeer hun plaats als Dr Felix Rutten, Marie Boddaert, W. G. v. d. Hulst, F. Rodenbach. En het gekozene is voor voordragen meestal uitnemend geschikt, terwijl zoowel de christelijke kunst als de moderne verzenstructuur goed tot hun recht komen.

Op grond van dit alles geloof ik te mogen zeggen, dat we met dezen bundel wel weer een eind verder komen in de goede richting. Den prijs van de deeltjes weet ik niet, maar die kan nooit heel hoog zijn, zoodat elke vereeniging makkelijk een exemplaar zich aanschaffen kan. Wie goede en geschikte „voordrachten" wenscht, zoekt hier niet tevergeefs.

C. T.

Naschrift. In de eerstvolgende nummers verschijnt een artikelenserie van Drs W. E. Engelkes over „Het Grieksche heldendicht". Bijdragen en correspondentie deze rubriek betreffende adresseere men Overtoom 350, Amsterdam.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

Geen anti-Semietisme.

Ik haast mij terug te komen op mijn laatste artikel in No. 21 van „De Reformatie".

Eerstens moet ik een fout verbeteren van den zetter, die echter gemakkelijk was te maken: ik schreef namelijk, dat Loesche was een anti-antisemiet. De zetter giste, dat ik eenmaal het woordje anti te veel had geschreven, en liet het weg. Het zou ook beter geweest zijn, zoo ik had geschreven, dat Loesche vroeger een tegenstander was van de antisemieten.

Een tweede fout was, dat ik schreef over documenten van den „Wijze van Zion", terwijl het daarbij ging over de z.g. Protocollen van de „Wijzen van Sion".

De derde fout echter maakte het noodzakelijk, dat ik op den inhoud van heel het stuk terugkom. Het bedoelde niet van anti-semietische strekking te zijn, maar was het niettemin wel. Het verraadt ook, dat een schoenmaker beter doet zich bij zijn leest te houden. Ik heb mij op glad ijs begeven en ben gevallen en heb mij zeer gedaan. Een broeder zag dit en in plaats van mij uit te lachen schoot hij haastig toe en gaf mij de hand om mij weer op de been te helpen. Wat toch is het geval? Heel de geschiedenis van die vreeselijke protocollen van de Wijzen van Sion moet een groote leugen, zoo niet erger, moet kwaadaardige laster zijn. Dr Loesche is er ingeloopen; duizenden voor hem is het zoo gegaan; mij na hem. Mijn mededeeling ontleende ik aan een Oostenrijksche Kerkbode. Doch ik had beter kunnen weten. Ds J. v. Nes Czn., Missionair Dienaar voor de Zending onder de Joden, had reeds in No. 13, Oct. 1921 „Zendingsblad", geschreven over den titel van een veel besproken boek: de Wijzen van Zion en medegedeeld, dat het éene doorlopende vervalsching is en een leugenboek. Dit nu zal ook wel gelden van het door mij geciteerde Amerikaansche boek van Henry Ford. Thans kwam mij voor het eerst onder de oogen een circulaire door de Commissie voor de Zending onder de Joden te Leeuwarden, in Mei 1922 verspreid, onder het opschrift: streven de Joden naar de Wereldheerschappij? Een vraag door Ds van Nes op meer dan een plaats, alwaar Z.Eerw. sprak, beslist ontkennend beantwoord. Eerst nu las ik in No. 7, October 1921, van Ik zal handhaven twee artikelen tot verweer geschreven door den bekenden opper-rabbijn uit Utrecht J. Tal onder de titels: het Joodsche wereldprogram en een onthulling over de zoogenaamde „Protocollen der oudsten van Zion". Ten slotte nog las ik, waarvoor ik niet dankbaar genoeg kan zijn, een vlugschrift van den zoo bekenden grijzen voorvechter voor de Zending onder de Joden, van D. Dr Hermann L. Strack getiteld: Jüdische Geheimgesetze? mit drei Anhängen.

Het derde aanhangsel is getiteld: „Die Weisen von Zion" und ihre Gläubigen.

Uit alle deze bijdragen is mij schrikkelijk duidelijk geworden, hoezeer de antisemieten van over lange tijden met leugen en laster 't Jodendom hebben vervolgd; hoe noodig het is, dat men om het Jodenvraagstuk ook maar eenigszins billijk te beoordeelen, worde voorgelicht, gelijk dat, Gode zij dank, thans in onze kringen op zeer vele plaatsen door onzen Missionair geschiedt. Echter lijkt het mij zeer gewenscht toe, dat onder de rubriek Zending in „De Reformatie" ook worde opgenomen de Zending onder de Joden. Wel weet ik, dat zij in ons Zendingsblad haar plaats heeft; ook herinner ik mij nu wel indertijd van Nes' mededeeling gelezen te hebben in ons Zendingsblad, toch moet mijn tirade „ik acht dat dit vraagstuk te weinig onze aandacht heeft", hem onaangenaam hebben aangedaan. Ik vermoed echter, dat er wel met mij meerderen zullen gevonden worden, die te weinig op de hoogte zijn van deze groote kwestie. Het zou mij spijten indien mijn vorig schrijven ook maar eenige schade zou hebben kunnen doen aan het heerlijk werk van de Zending onder de Joden; echter mij heeft het een zeer groot voordeel bezorgd: nu althans te weten van den laster en leugen en mij te kunnen wachten daaraan mede te doen en dit dank ik aan de nobele wijze waarop onze Missionair strijdt voor den arbeid, die hem zoo lief is. Instede van mij direct in de pers aan te vallen, waartoe genoegzame aanleiding door mij was gegeven, verkoos hij mij in de gelegenheid te stellen mij beter te oriënteeren en mijn fout te herstellen. Hij was de man, die mij de hand gaf! Zoo heeft hij de zaak van de Zending onder de Joden, wat mijn persoon betreft, op bizondere wijze gediend. Daarvoor dank ik hem naast God, met innigen dank.

G. KEIZER.

PERS-SCHOUW.

De lachers beschaamd.

Wie herinnert zich niet het medelijdend lachje, waarmee in sommige kringen de „jeugdouderling" werd begroet!

En de geestige kwinkslagen!

Ook de principiëele loodzware bezwaren!

Eerst een jeugdouderling, en dan een grijsaards-ouderling, en dan een ouderling voor de arbeiders, en één voor de patroons, en één voor de dienstmeisjes, enz.!

Wat een prachtig veld voor kritiek en spot!

Maar lees nu dit stukje uit het „N. Holl. Kerkblad".

De Jeugdouderlingen.

Eenigen tijd geleden schreven wij een stukske over den Jeugdouderling en verklaarden wel eens te willen weten, hoe het instituut in de praktijk werkt.

Het „Gereformeerd Jongelingsblad" nam ons artikeltje over en noodigde de Jongelingsvereenigingen uit, eens te melden hoe het met de Jeugdouderlingen ging en stond.

Het blad ontving op zijn vraag een groot aantal antwoorden. De lijst is veel te lang om die in ons blad te kunnen afdrukken. Die lijst spreekt van overwinning.

Bijna al de berichten luiden gunstig. Bijna overal is het: het instituut voldoet uitnemend.

Wij verblijden ons daarover.

Immers, nu mag gezegd, dat de Jeugdouderling geen éendagsvliegje geweest is, geen mode-artikel.

Hij heeft een blijvende plaats in ons kerkelijk leven gekregen. G.

***

De Ethiek en de bioscoop.

De auteur van de studie „De Christelijke Vrijheid" (oud, maar niet verouderd) geeft in „De Heraut" den laatsten tijd weer nieuwe beschouwingen en praktische wenken inzake de verwikkelde ethische kwesties, waarmee wij door het „moderne" leven in aanraking worden gebracht.

De Calvinist kan niet leven uit pure ontkenning. Ook niet tegenover de bioscoop.

Een Christelijke Bioscoop.

Al moet het worden toegejuicht, dat onze Regeering door haar Bioscoopwet de zedelijke gevaren, die aan de bioscooptheaters zijn verbonden, tracht te beteugelen, vooral met het oog op jeugdige personen, toch zou deze Bioscoopwet (die intusschen door de Tweede Kamer is verworpen) het kwaad dat aan deze theaters kleeft, niet kunnen wegnemen. Zoolang de wereld deze bioscooptheaters in handen heeft, zullen zij een gevaar voor ons volk blijven. Vandaar dat de vraag ons gedaan wordt, of wij als Christenen volstaan kunnen met tegen deze gevaren te waarschuwen, en of het niet onze roeping is veeleer zelf de handen uit de mouw te steken en tegenover deze wereldsche bioscopen

POPULAIR WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

Misdadigheid en toerekenbaarheid.

II.

In 1871 verscheen van de hand van den Italiaan Caesare Lombroso zijn bekend werk over den misdadiger, waarin hij geheel nieuwe beschouwingen in het licht gaf. Deze waren geheel in strijd met de destijds algemeen heerschende meeningen, en trokken daarom zeer de aandacht.

Lombroso stelde n.l. de theorie op van den „geboren misdadiger", den „criminel-né", waaronder hij verstaat, dat een misdadiger als misdadiger geboren wordt; dat hij bij zijn geboorte reeds alle eigenschappen bezit, die hem stempelen tot den lateren misdadiger; dat noodwendig uit een dergelijk individu zich een misdadiger moet ontwikkelen.

Hij was tot deze theorie gekomen, door de bestudeering van de schedels van misdadigers en krankzinnigen. Bij de vergelijking van schedels van deze beide soorten van menschen werd hij getroffen door bepaalde eigenschappen of vormen, die bij hen gemeenschappelijk zouden voorkomen. En bovendien meende hij punten van overeenkomst te kunnen aantoonen met de zoogenaamde voorhistorische schedels, die aan vroegere menschenrassen zouden hebben toebehoord.

Als dergelijke punten van overeenkomst beschouwde hij bijv. een zeer groote onderkaak, die verder naar voren steekt dan de bovenkaak; de zoogenaamde korthoofdigheid, d.w.z., dat de afstand tusschen voor- en achterhoofd kleiner is in vergelijking met den afstand tusschen de beide zijden van het hoofd, dan normaal het geval is; en verder de asymmetrie of de ongelijkheid der beide aangezichtshelften.

Waar de misdadiger dus in zijn lichaamsbouw de duidelijke teekenen van dergelijken aanleg vertoont, moeten ook zijn misdadige neigingen een natuurlijk gevolg zijn van dezen aanleg, zoo redeneerde Lombroso; dit is niets anders dan een normale ontwikkeling van hetgeen in aanleg en kiem bestaat. En waar krankzinnigheid en misdadigheid dus voorkwam bij menschen, die eenige trekken in hun aanleg of lichaamsbouw gemeen hadden, trok hij daaruit de zeer-ver-gaande conclusie, dat een misdadiger er dus ook niets aan doen kan, dat hij tot misdaden vervalt.

Evenmin als men het een krankzinnige mag verwijten, dat hij abnormale dingen doet, evenmin mag men het een misdadiger kwalijk nemen, dat hij misdrijven pleegt. Hij is als misdadiger geboren, is van zijn geboorte af voorbeschikt, om misdadiger te worden, en kan het dus zelf niet helpen, dat hij zoo is. Daarmee moet dan ook vervallen, zegt Lombroso, dat men den misdadiger verantwoordelijk stelt voor zijn daden, evenmin als men dit een krankzinnige zal doen. De misdadiger moet als ontoerekenbaar beschouwd worden. En daarom mag hij ook niet gestraft worden; het bestraffen van misdadigers is een geheel verkeerd begrip; zij moeten, als zij hinderlijk zijn voor hun medemenschen, en dus niet in de vrije maatschappij kunnen blijven, opgenomen worden in gestichten, waar zij evenals krankzinnigen, bewaakt en verpleegd worden.

Dit standpunt is in zijn doorgevoerde consequentie ten eenenmale ongerijmd en komt onmiddellijk in strijd met onze Christelijke opvatting van zedelijkheid en recht, en eveneens met het algemeen menschelijk gevoel van schuld en verantwoordelijkheid.

Merkwaardig is, dat deze meening precies het omgekeerde is van een minstens even onjuist begrip, dat een paar eeuwen terug wel bestond, n.l. dat krankzinnigen soms als misdadigers werden beschouwd en behandeld. Als we de geschiedenis van de krankzinnigenverpleging nalezen, en met name van de heksenprocessen, ontdekken we telkens, dat krankzinnigen worden mishandeld en gestraft en aan de kaak gesteld voor de verkeerde dingen, die ze gedaan hadden; men herkende vaak hun krankzinnigheid niet, en stelde hen verantwoordelijk voor hun daden.

Zooals ik reeds in mijn eerste artikel zeide, is het standpunt van Lombroso in zijn uiterste consequentie niet door velen gedeeld. Nadat hij zijn opzienbarende theorie de wereld ingestuurd had, kwam er van verschillende zijden bestrijding. Zijn onderzoekingen werden gecontroleerd en nagedaan; en ook andere zienswijzen ter verklaring van de misdadigheid werden te berde gebracht. Er ontstond een levendige gedachtenwisseling over deze vraagstukken.

Met name was het de zoogenaamde „Fransche School", die zich sterk verzette tegen de denkbeelden van Lombroso en zijn aanhangers, die bekend stonden als de „Italiaansche School".

De Franschen wilden niets weten van een zoogenaamden geboren misdadiger; zij ontkenden, dat er eenige overeenkomst was tusschen misdadigers en krankzinnigen; en de lichamelijke kenteekenen van misdadigheid, die Lombroso had meenen te vinden, verwierpen zij als onjuist. Daarmede verviel tevens het begrip van de ontoerekenbaarheid. Zij hielden vast aan het juiste denkbeeld, dat een misdadiger zelf bewust de misdaad pleegt, en daarvoor verantwoordelijk gesteld moet worden en dus ook zijn straf verdient.

In plaats van de verklaring te zoeken in den aangeboren aanleg, meenden de Fransche geleerden, dat het milieu, de uitwendige omstandigheden, de omgeving, waarin iemand leeft, van invloed is op het ontstaan van de misdadigheid. In een ongunstig milieu, in armoedige omstandigheden, in een slechte omgeving zou iemand gemakkelijker tot een misdaad verleid worden. Men ging zelfs andere, oogenschijnlijk onbeteekenende factoren na, die een rol zouden kunnen spelen; zoo vond men o.a., dat het jaargetijde een zekere beteekenis had; er zouden n.l. in den zomer meer moorden, en in den winter meer diefstallen worden gepleegd.